

Pelser 1916-2007, in het verzet en als arts

Paul Arnoldussen, Het Parool, 17 december 2008.

Als internist van het Wilhelminagasthuis was hij weinig conventioneel, en dat was hij evenmin als student en als verzetsman. Henk Pelser, ook nog lange tijd lid van het curatorium van Het Parool, is op woensdag 17 december 2008 overleden.

Pelser, geboren in Bandoeng, groeide op in een totaal apolitek koloniaal milieu. Toen hij in 1933 naar Nederland kwam, kende hij de naam van Hitler vaag en had hij wel eens gehoord van Joden, mensen die er zo hun eigen geloof op nahielden. Natuurlijk werd hij snel bijgepraat, maar de echte confrontatie volgde na de Kristallnacht in 1938. Hij kwam in contact met Joodse vluchtelingen. Voor hen haalde hij spullen op die zij noodgedwongen hadden moeten achterlaten. En in Duitsland zag hij de angst.

Hij studeerde medicijnen en had een vrolijk studentikoos bestaan, als onderdeel van een groepje speelse vrienden, dat het Nieuwe Suijckerhofje aan de Prinsengracht bewoonde.

Na de capitulatie in mei 1940 wilde Pelser naar Engeland om zich bij het Britse leger aan te sluiten. Maar Lex Althoff, voor de oorlog journalist bij Het Volk, bracht hem op andere gedachten. Pelser in uniform? Zich soepeltjes aanpassend aan de militaire hiërarchie? Althoff wist iets beters en bracht hem in contact met Frans Goedhart. En zo stencilde Pelser diens Nieuwsbrief van Pieter 't Hoen - de voorloper van Het Parool - en verspreidde hij kranten en ander materiaal. Ondertussen was hij verloofd met Sarah Oudkerk, een Joods meisje. Toen de Jodenster werd ingevoerd, droeg Pelser die uit protest ook. Maar dat was, zei hij later, niet zo handig. "Want zo kon je Joden niet erg helpen."

Vanaf 1942 leefde Pelser grotendeels in de illegaliteit. Met Dries Ekker, Mathieu Smedts, Dick van Stokkum en Ward Messer zette hij een vluchtroute op naar Zwitserland. Honderden Joden zijn daardoor gered. Pelser kreeg er in 1996 de Israëliëse onderscheiding Yad Vashem voor. En hij schreef er een boek over, Vluchtweg Zwitserland, vorig jaar nog in het Engels verschenen onder de titel Henk's War. Pelser kon prachtig schrijven en vertellen over die periode. Bang was hij niet geweest. Dat had natuurlijk met zijn jeugd te maken. Maar bovendien: "Ik was verontwaardigd en ik had een grote minachting voor die Duitsers. Daar past angst niet bij." En die houding werd ondersteund door de overtuiging 'dat iedere Duitser in uniform per definitie dommer is dan een student medicijnen'. Met een zekere laconiekheid, die in niets aan gewichtigdoenerij deed denken, had hij het over de momenten dat hij de dans was ontsprongen. En hij wist ook nog hoe ontzettend lekker je in die tijd nog in Frankrijk kon eten.

In 1943 werd Pelser gearresteerd. Hij hield rekening met de doodstraf en reageerde erop door te rationaliseren: "Ik gebruikte mijn anatomische kennis om na te gaan waar kogels me zouden kunnen treffen zonder dat ik zou sterven. Hierdoor bracht ik het terug tot een theoretisch probleem." En hij verdiepte zich via een boek in de hogere wiskunde, een vorm van innerlijke vlucht.

Zijn straf - de Duitsers waren van lang niet alles op de hoogte - viel mee: elf maanden. Nadat hij die had uitgezeten, werd hij meteen krijgsgevangen gemaakt. De

bevrijding maakte hij mee in Kamp Muehlberg, waar hij hoofd van het ziekenhuis was.

Hij kwam erachter dat zijn verloofde, die naar Bergen-Belsen was gedeporteerd, doodziek in het nabijgelegen Trobitz lag. "Ik kwam daar net op de dag aan waarop ze bijkwam uit haar coma." Ze trouwden in augustus 1945.

Pelser werd internist in het Wilhelminagasthuis. Daar gedroeg hij zich niet altijd volgens de regels. De witte doktersjas moest zo veel mogelijk uit, want zo'n ding was slechts 'een pantser' dat autoriteit moest uitstralen. En dat patiënten tijdens de weekeinden, als er toch niets gebeurde, in het ziekenhuis moesten blijven, vond hij maar onzin.

Hij zette zich in voor mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering en was een van de oprichters van de Society for Psychosomatic Medicine.

In het curatorium van Het Parool speelde hij vooral een verzoenende rol. En hij tekende tijdens de vergaderingen karikaturen van zijn medecuratoren.

Een paar maanden geleden overleed zijn vrouw Sarah. Het plezier was er toen grotendeels af. Hij stierf, aldus de familie, 'heel rustig, heel pijnloos, heel tevreden'.